

Veldmiddag archeologie

Certificering legt kwaliteitsborging bij de markt

'De keuze voor certificering is een politieke beslissing. Namelijk een keuze voor een kwaliteitsborging door en binnen de markt, in plaats van te kiezen voor meer overheidscontrole'. Dat stelde Joost Kuggeleijn beleidsadviseur bij het ministerie van OCW op de veldmiddag certificering en registratie / archeologie voor professionals, 14 juni 2016. Zijn toelichting maakte onderdeel uit van de informatiemiddag die voor de belanghebbenden werd verzorgd door de RCE in samenwerking met SIKB.

Marktactiviteit

De certificering treedt samen met de Erfgoedwet op 1 juli 2016 in werking. Joost Kuggeleijn en Marjolein Verschuur van de RCE schetsten de wijze waarop dat zal gaan.

De Minister wijst private organisaties aan als certificerende instellingen (CI's). Deze CI's verstrekken certificaten aan archeologische diensten en bedrijven. Het verstrekken van certificaten is een marktactiviteit, de kosten zijn voor rekening van de aanvrager. De hoogte van die kosten hangt af van het werk dat moet worden verricht om vast te stellen dat de aanvrager voldoet aan de door het werkveld uitgewerkte normen. Certificerende instellingen kunnen een certificaat ook weer innemen. Professionele opgravingsbedrijven en gemeentelijke archeologische diensten kunnen een certificaat aanvragen. Ook zzp-ers komen hiervoor in aanmerking.

De voorwaarden om een certificaat te verkrijgen is dat opgravingen op professionele wijze worden verricht. Vondsten dienen te worden geconserveerd, gedocumenteerd en over de opgraving moet een rapport worden opgesteld. Ook deze activiteiten maken nu deel uit van het begrip 'opgraven'.

Certificaten vervangen vergunningen

Zowel tijdens het plenaire gedeelte, als in de verschillende workshops, werd veel aandacht geschonken aan, en waren veel vragen over het certificeren.

CI's toetsen op basis van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) en de beoordelingsrichtlijn die door het Centraal College van Deskundigen voor Archeologie (CCvD) is opgesteld. De wettelijke grondslag voor een verplichte certificering is het opgravingsverbod. Dat verbiedt om zonder certificaat cultureel erfgoed op te sporen, te onderzoeken of te verwerven wanneer dat tot verstoring van de bodem, of verstoring, verplaatsing of verwijdering van een archeologisch monument leidt.

Er zijn verplichte certificaten voor:

- inventariserend veldonderzoek landbodems;
- opgraven landbodems;
- inventariserend veldonderzoek waterbodems;
- opgraven waterbodems;
- archeologische begeleiding waterbodems.

De CI's zelf zijn gehouden aan regels van de Minister en van de nationale Raad voor Accreditatie. Die laatste ziet toe op de transparantie en onpartijdigheid van de CI's via een internationaal stelsel van accreditatieregels.

Vrijwillige certificaten

Naast de verplichte certificaten zijn er vrijwillige certificaten om expertise aan te tonen op het gebied van:

- bureauonderzoek;
- opstellen van een Programma van Eisen (PvE);
- specialistisch onderzoek (SO);
- archeologische begeleiding (waterbodems);
- depotbeheer.

De vrijwillige certificaten gelden voor zowel landbodems als waterbodems. Dit in tegenstelling tot de huidige KNA.

Tot slot kent het certificatiestelsel enkele uitzonderingen, voor universiteiten, metaaldetectie, amateurverenigingen en incidenteel werk van buitenlandse bedrijven.

Er komt geen standaardformulier, of sjabloon voor het certificeren, gaf Jelle de Boer van SIKB, in een van de workshops aan. Daarvoor zijn er teveel verschillen tussen de bedrijven, overheidsdiensten en zelfstandige professionals, lichtte hij toe. Wel zou het een idee kunnen zijn koepelorganisaties te verleiden om een handboek voor de specifieke doelgroep op te stellen.

Overgangsregeling

Uiteraard is er een overgangsregeling van kracht. Opgravingen die onder de opgravingsvergunning zijn aangevangen worden ook onder dat regime afgerond. Gedurende een jaar na inwerkingtreding is het toegestaan op basis van de opgravingsvergunning een opgraving te verrichten. Na dat jaar is een certificaat verplicht voor elk nieuw onderzoek. De eerste twee jaar na inwerkingtreding kan de Minister CI's aanwijzen, die nog niet beschikken over een accreditatie. Na die twee jaar moet de CI geaccrediteerd zijn. Tot die tijd zijn de nieuwe regels ook niet sanctioneerbaar.

Joost Kuggeleijn en Marjolein Verschuur hadden begrip voor de vele zorgen die vanuit de zaal werden geuit. Bijvoorbeeld over de kosten die certificering met zich meebrengt, en over de zekerheid die een CI een aanvrager kan bieden, inzake het traject van certificering. 'We zullen dit traject nauwgezet volgen en ingrijpen wanneer dat nodig mocht blijken', aldus Kuggeleijn. 'Maar vooralsnog hebben we veel vertrouwen, gelet op de ervaringen die in andere sectoren hiermee zijn opgedaan'.

Actorregister

Ook over de verplichte registratie in het Actorregister Archeologie bleken in het veld veel vragen te leven. Het CCvD Archeologie heeft bepaald dat het register voor alle KNA-actoren geldt, zowel voor hen die te maken hebben met de verplichte certificaten als hen die met vrijwilliger certificaten van doen hebben. Het register wordt beheerd door SIKB. Aan de eisen die volgens de 'oude' KNA werden gesteld, is een aantal nieuwe eisen toegevoegd. Deze betreffen met name het bijhouden van kennis. Daarom is een inschrijving in het Actorregister steeds vier jaar geldig, lichte Miranda Maring van Hobéon toe. In de Beoordelingsrichtlijn (BRL) 4000 worden in bijlage 4 deze eisen omschreven. Ook voor de inschrijving geldt een overgangsregeling van een jaar – tot 1 juli 2017.

Een van de andere veranderingen, aldus Esther Wieringa van SIKB, is het digitaal werken, dat nu als uitgangspunt wordt genomen. De Pakbon is daarvan een voorbeeld. Nieuw is ook de mogelijkheid om als actor 'Senior KNA Specialist' in het register te worden opgenomen.

Valt misschien mee

Joost Kuggeleijn benadrukte aan het eind van de middag dat opnieuw moest worden geconstateerd dat er nog veel onbekendheid en onzekerheid in het veld heerst. Hij zei er op te vertrouwen dat met deze en volgende informatiebijeenkomsten meer duidelijkheid over de nieuwe wetgeving zal komen. Hij verzekerde de aanwezigen ook dat na 1 juli het ministerie niet achterover gaat leunen. 'Wij zullen de ontwikkelingen nauwlettend monitoren en hopen erop dat onder andere door de brancheorganisaties ons daarvoor informatie zal worden aangereikt'. En, zei hij tot slot te vertrouwen, 'dat ik gaandeweg een van de huidige criticasters mag gaan citeren die opmerkte: "Ja, als dat allemaal waar is, valt het misschien nog wel mee".'